

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-1890379
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Haziran 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (7 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (121 Adet, 219 Sayfa)

**DIYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN REMZİYE TOSUN'UN
TBMM 7/61977 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Sivil Toplum Kuruluşları tarafından dünyanın en uzun süreli sokağa çıkma yasağı olarak ilan edilen 6 Eylül 2015 tarihinde Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 15 mahalle ve 1 caddeyi kapsayan sokağa çıkma yasakları, 30 Kasım 2015 tarihine kadar 5 kez ilan edilmiştir. 21 Mart 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından sunulan Sur'un 'acele kamulaştırma' kararı, 25 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'nde kiliselerden hamamlara kadar yüzlerce tarihi yapının da bulunduğu 7714 parselin 6292'si için 'acele kamulaştırma' kararı alınmıştır. 2015 yılı adrese dayalı nüfus verilerine göre nüfusu 22.323 olan yasağın ilan edildiği Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinde yasak sonrası bu nüfusun neredeyse tamamı yerinden edilmiştir. 2015 yılı sokağa çıkma yasaklarının başladığı tarihten bugüne 6 mahallede yasak kalkmasına rağmen Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) bu mahallelerde inceleme yapma talepleri şantiye alanı olduğu ve restorasyon devam ettiği gerekçesiyle izin verilmemektedir.

Sokağa çıkma yasaklarının başlamasından bugüne birçok tarihi bina tahrip edilmiş, korunması gereken tescilli yapıların tescili kaldırılmış, yasaklı 6 mahallede güvenlik amaçlı imar planı yapılmasıyla yapıların birçoğu yıkılmıştır. Bununla birlikte yurttaşların beyanlarına göre tescilli yapılar dahi yıkılmıştır. Tescilli evlerini satmak istemeyen yurttaşlar, Bakanlık eliyle yapının 'yeşil alana' denk düşüğünü söylenerek zorla sattırılmıştır.

Başta yasaklı 6 mahalle olmak üzere birçok mahallede hırsızlık artmış, surların ve tescilli tarihi eserlerin taşları, tarihi eserlerde bulunan motifler çalınmaya başlanmıştır. Tahrip edilen, çalınan tarihi binalardan biri ise Sur Şarkis (Çeltik) Ermeni Kilise'nin kemer ve taşlarıdır. Sokağa çıkma yasakları sonrası restorasyon devam ederken yasaklı mahallelerden biri olan Cemal Yılmaz mahallesinde bulunan tarihi Şahmeran figürü ve Keçi Burcu'nda bulunan yazıtlar çalınmıştır. Kayyım atanan Sur Belediyesi'ne bağlı Lalabey, Alipaşa, Ziya Gökalp ve Abdaldede mahallelerinde 40'a yakın rögar kapağı çalınmış, sokağa çıkma yasakları sonrası rögar kapaklarının olmamasından dolayı iki çocuk açık kanalizasyon çıkışına düşmüş, mahalle muhtarları olayı İçişleri Bakanlığı'na bildirmesine rağmen müdahale edilmemiştir. Kentte rögar kapaklarının yanı sıra bakır elektrik veya internet kabloları, tarihi kapılar, tarihi pencereler, tarihi kapı tokmakları, surların taşları, tarihi yapıların taşları ve motifleri çalınmaktadır. Bu olaylar, ilgili Bakanlıklar ve bağlı kurumlarına bildirilmesine rağmen müdahale edilmemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Tescilli evlerini satmak istemeyen yurttaşların Bakanlık eliyle yapının 'yeşil alana' denk düşüğünü söylenerek zorla sattırıldığı beyanı doğru mudur? Bakanlığınız söz konusu iddialara ilişkin inceleme başlatmış veya başlatacak mıdır?
- 2- Diyarbakır'ın Sur ilçesinde Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinde yasak kalkmasına rağmen Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) bu mahallelerde inceleme yapma taleplerinin reddedilmesinin yasal gerekçesi nedir?

- 3- Bakanlığınız tarihi eserlerin çalındığı vakalardan haberdar mıdır? Söz konusu vakalara ilişkin adım atacak mıdır?
- 4- Diyarbakır Sur ilçesinde 2015 yılından bugüne yıkılan tescilli yapı sayısı kaçtır?
- 5- Diyarbakır Sur ilçesinde tarihi ve tescilli yapıları korumaya yönelik Bakanlığınızın önlemleri nelerdir?

CEVAPLAR

Öncelikli olarak, Suriçi bölgesindeki tescilli yapı hak sahipleri ile yürütülen uzlaşma görüşmelerinde, Koruma Amaçlı İmar Planları ile getirilen kullanım kararları konu edilmemekle beraber hak sahipleri ile tescilli yapıları için yürütülen restorasyon çalışmaları üzerinden rızai anlaşma yoluna gidilmektedir. Hak sahiplerinin Bakanlığımız ile uzlaşması durumunda da 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun'un getirdiği imkanlardan yararlanabilmektedir.

Diğer yandan, riskli alan içerisindeki 259 adet parsel üzerinde bulunan ve terör olayları nedeniyle hasar gören 368 adet tescilli yapıdan 340 adedinin restorasyon proje çalışmaları tamamlanmış, 28 adet yapının ise çalışmaları devam etmekte olup projesi tamamlanan 340 adet yapıdan; 330 adedinin restorasyon yapım işine başlanılmıştır. Diğer yapıların restorasyonuna başlanması içinse proje çalışmalarının tamamlanması beklenilmektedir.

Aynı alanda terör olaylarında zarar gören 22 adet anıtsal eserden 14 adedinin restorasyon çalışmaları tamamlanarak teslimleri yapılmış olup, kalanların ise restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Diyarbakır Sur ilçesinde terörden zarar gören alanda yer alan sivil mimari tescilli yapıları korumaya yönelik, Koruma Amaçlı İmar Planı Hükümlerine uygun olarak restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Diyarbakır İli Suriçi Bölgesinde bulunan Tescilli Yapıların Röleve, Restitüsyon, Restorasyon ve Rekonstrüksiyon Projeleri Hizmetlerinin Temini İş'i'ne ilişkin olarak, 235 adet Tescilli Kültür Varlığı özelliğindeki yapının statik projeleri Bakanlığımızca hazırlattırılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylı projeler yapım sürecine başlanması için ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

Önergedeki diğer hususa ilişkin bilginin Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.